

Зона ЗаКрила - Детски центрове за застъпничество и подкрепа, реализирани с подкрепата на УНИЦЕФ България

Цената на насилието

Насилието ражда насилие и има доживотни последици. Токсичният стрес, който се асоциира с повтарящо се подлагане на насилие в ранното детство може да попречи на здравословното мозъчно развитие и да доведе до агресия и антисоциално поведение, злоупотреба с наркотични вещества, рисково сексуално поведение и криминални дейности. Освен за децата и семействата, последиците са дългосрочни и касаят и цялото общество. Икономическата цена на насилието възлиза на около 7 трилиона щатски долара годишно в световен мащаб – средства, които се раходват за справяне с вече съществуващия проблем, а не за предотвратяването му и инвестиции в ранно детско развитие, здраве и образование.

На всеки 5 минути, някъде в света умира дете в следствие на упражнено над него насилие. През 2019 г. в България над 630 деца са станали жертва на домашно насилие, а районните съдилища са издали 3 240 заповеди за защита.

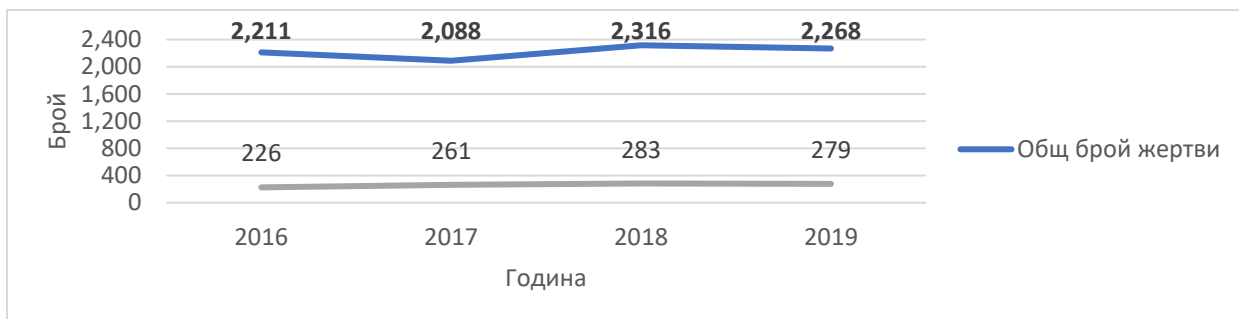
Именно заради огромната цена на насилието за обществото – финансова и човешка, през последните десетилетия насилието над деца се разпознава все повече като важен проблем, който следва да се адресира цялостно, за да осигури превенция, идентификация, докладване, реакция и не на последно място - възстановяване на пострадалите.

Ситуацията в България: данни

Публикуваните данни за регистрираните сигнали за насилие над деца и откритите от отделите „Закрила на детето“ (ОЗД) случаи през последните 5 години показват, че въпреки ръста от 15% в броя сигнали, регистрирани от ОЗД от 2015 г. до 2017 г., през същия период е отчетен спад от 29% в броя образувани от ОЗД случаи насилие над дете (по сигнали). От 2016 г. до 2017 г. се наблюдава допълнително намаляване от 44% на броя случаи, образувани от ОЗД. В рамките на двете години от 2015 г. до 2017 г. е отчетен рязък спад от 60% в броя на образуваните от ОЗД случаи на насилие над деца.

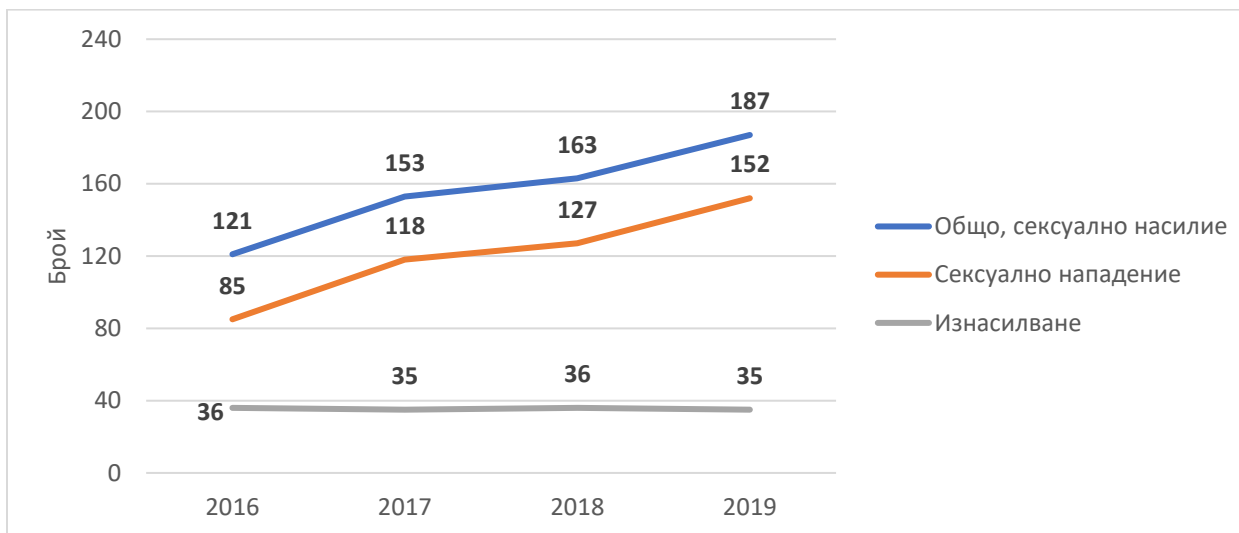

Официалната полицейска статистика за децата, жертви на престъпление, показва че от 2016 до 2019 г. се отчита увеличение от +23% на броя деца жертви с телесни наранявания, регистрирани от полицията.

Забележка: Членове 128–135 (телесна повреда) от Наказателния кодекс; Източник: Министерство на вътрешните работи

От 2016 г. до 2019 г. се наблюдава ръст от 55% на броя регистрирани случаи на сексуално насилие над деца жертви. По-конкретно, от 2016 г. до 2019 г. е отчетено увеличение от 79% в броя регистрирани от полицията деца — жертви на блудство, като за същия период броят на децата — жертви на изнасилване, регистриран от полицията, остава без промяна.

Забележка: Сексуално насилие по смисъла на чл. 149–150 (блудство) и член 152 (изнасилване) от Наказателния кодекс; Източник: Министерство на вътрешните работи

В същото време в страната липсва цялостна превенция и специализирани услуги за деца, жертви на насилие. За да се адресира този проблем и да подкрепи правителството и местните власти в усилията, насочени към предотвратяване на насилието и реакцията в случаи на насилие, УНИЦЕФ подкрепи моделирането на интегрирани услуги за деца жертви и свидетели на насилие и престъпление и техните родители в 3 области - София, Шумен и Монтана. **Зона ЗаКрила – Детски център за застъпничество и подкрепа** предоставят денонощна подкрепа при инциденти с насилие, както и първична превенция на деца, родители и общности.

Методиката на работа на Детските центрове за застъпничество и подкрепа е разработена в партньорство между УНИЦЕФ, Фондация Асоциация Анимус и Институт по социални дейности и практики.

Какво показва независимата оценка на Детските центрове за застъпничество и подкрепа - Зона ЗаКрила?

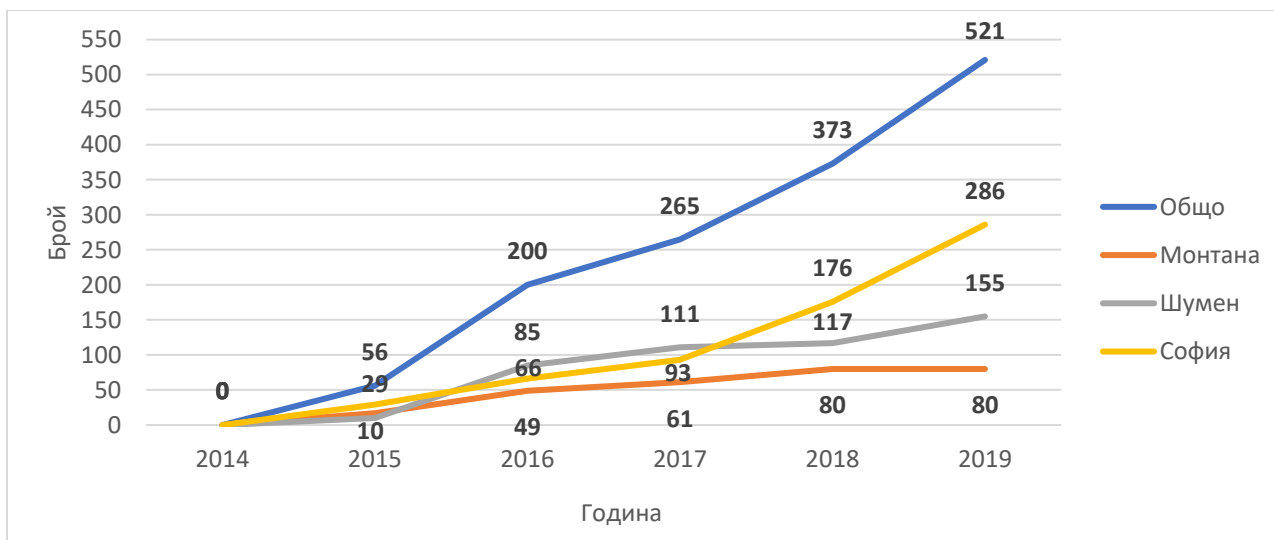
Моделът е релевантен и съобразени с националните приоритети и нужди на правителството, основаващи се на доказателства и адресирани към нуждите на децата и семействата в България.

Детските центрове за застъпничество и подкрепа:

- са много важни за децата, които преживяват насилие и престъпления, и за областите, в които са открити (София, Шумен и Монтана)
- предоставят цялостни услуги за подкрепа и управление на случаи на децата жертви и техните семейства
- помагат на децата жертви да преодолеят травмата си и да получат увереност
- демонстрират пред други специалисти как да се справят със случаите на насилие над деца

Каква помощ са оказали Детските центрове за застъпничество и подкрепа - Зона ЗаКрила на деца и родители в периода 2015-2019 г.

Брой деца, получили психологическа и терапевтична подкрепа по години (2014–2019 г.)

Брой родители, получили психологическа и терапевтична подкрепа по години (2014–2019 г.)

Как специалистите оценяват ползата от работата на Детските центрове за застъпничество и подкрепа?

90% от респондентите, участвали в оценката на услугите считат, че Детските центрове за застъпничество и подкрепа **подобряват достъпа до правосъдие** за деца, жертви на насилие и престъпления, включително уязвими и маргинализирани деца

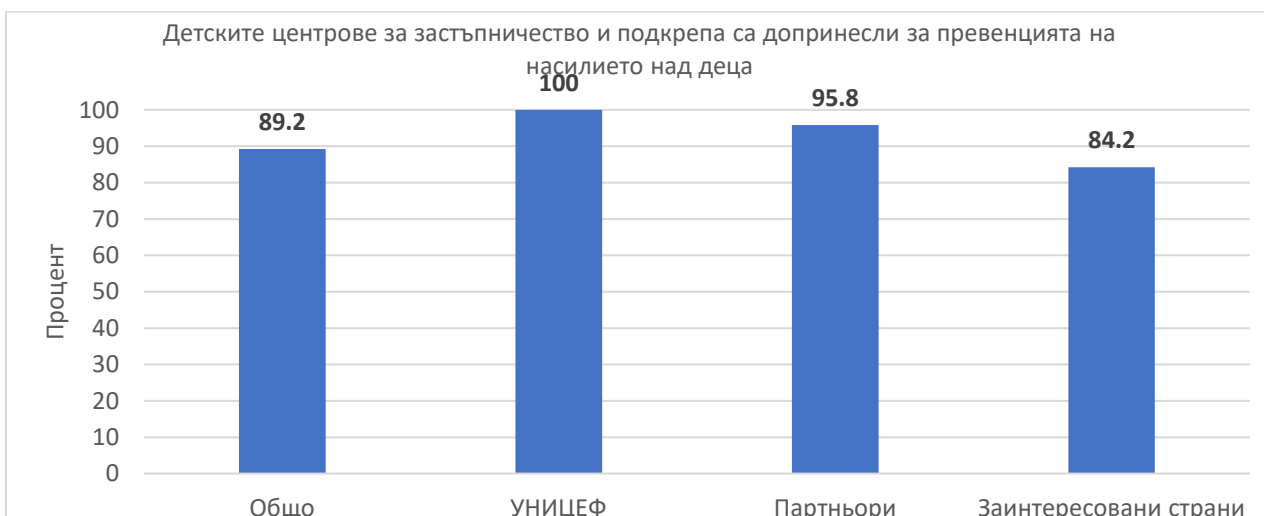
85% от интервюираните представители на местните и национални заинтересовани страни също оценяват, че ОКС подобряват достъпа на децата до правосъдие.

Специалистите също оценяват високо ползата от работата на Детските центрове за застъпничество и подкрепа в **координацията на дейностите за постигане на най-добрия интерес на децата**.

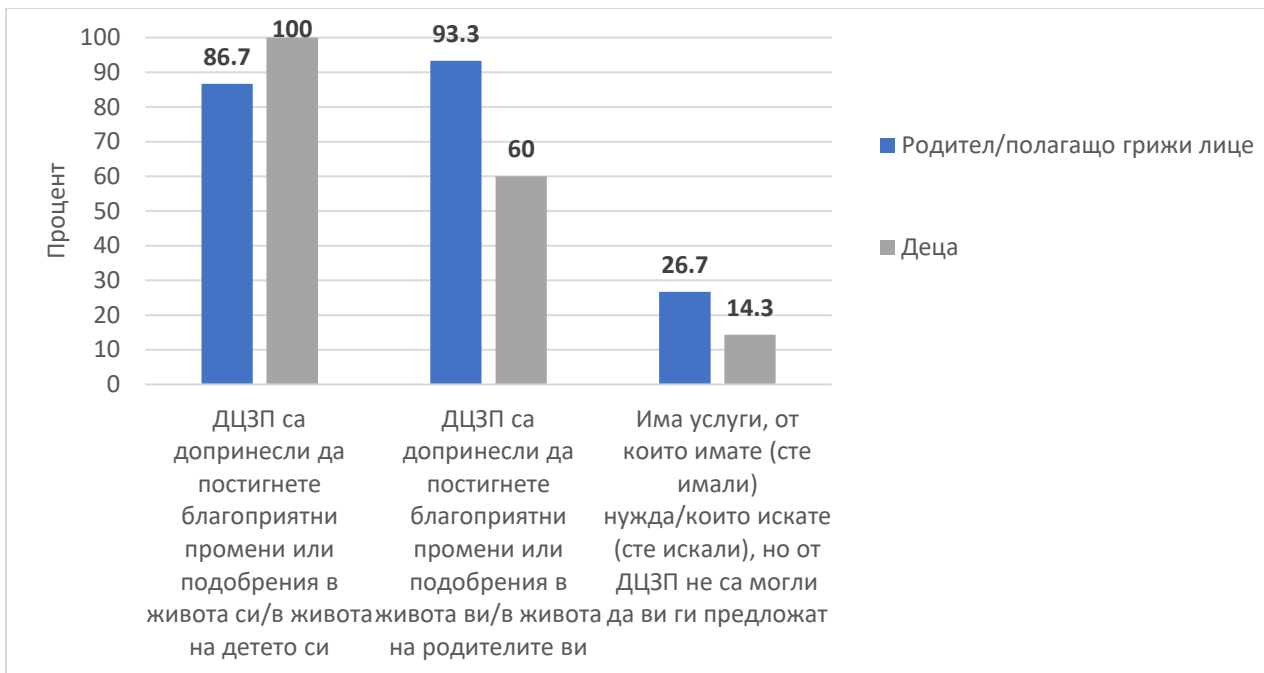
Роля на Детските центрове за застъпничество и подкрепа в превенция на насилието

Една от задачите на Детските центрове е да полагат усилия за превенция на насилието и особено предотвратяване излагането на децата на опасност от още престъпления и виктимизация в бъдеще. Оценката на тази дейност показва значението на техническата подкрепа, информационните и комуникационни кампании на екипите на центрoвете:

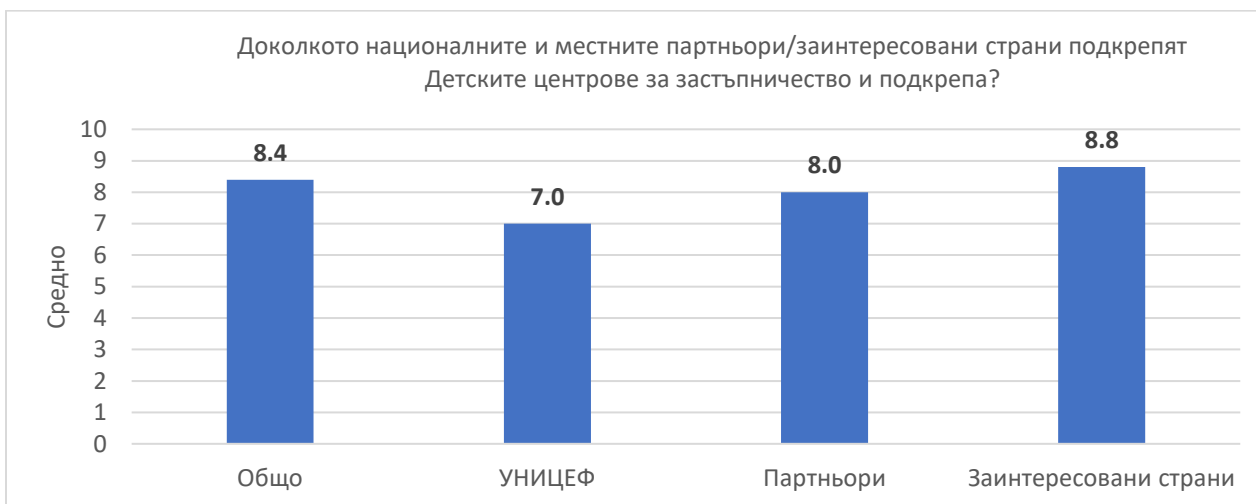
Принос за положителна промяна в живота на децата и родителите

Детските центрове за застъпничество и подкрепа допринасят за дългосрочната положителна промяна за децата и родителите.

Сътрудничество и партньорства

Партньорствата на УНИЦЕФ, Фондация Асоциация Анимус и Института за социални дейности и практики с местните власти, доставчиците на услуги, социалните работници, полицията, прокуратурата и съдилищата са от решаващо значение за работата на Детските центрове за застъпничество и подкрепа.

Може ли да се осигури устойчивост на Детските центрове за застъпничество и подкрепа?

За осигуряване на устойчивост на Детските центрове за застъпничество и подкрепа е необходим ангажимент на всички заинтересовани страни, прилагане на съществуващите и развиване на нови правни и финансови механизми, както и продължаващата техническа подкрепа от УНИЦЕФ.

Какво би станало, ако Детските центрове за застъпничество и подкрепа затворят тази година?

„Дори не искаме да си го представяме. Първо, ще трябва да насочваме децата към някакви психолози, но те няма да са квалифицирани да посрещат нуждите на децата, преживели насилие. Съмнявам се дали биха помогнали. Освен това ще се наложи да изградим отново техния интердисциплинарен подход или екип, а това би било много трудно, защото не разполагаме с ресурсите. Ще отнеме много време, а времето е много ценно за тези деца.“ (София)

без Зона ЗаКрила

със Зона ЗаКрила

„Би било ужасно. Тъй като в цялата тази среда на социални услуги, Зоните се утвърдиха като лидер и бяха положени огромни усилия за изграждане на техния капацитет. Те попълват огромна празнина в средата на социалните услуги.“ (Монтана)

„Голям брой семейства и деца в риск биха били лишени от професионална подкрепа. Това би означавало затваряне на единствената работеща услуга, предоставяща подкрепа на тези деца и семейства. Не мога дори да си представя да се затваря.“ (София)

„Това би означавало да върнем 20 години назад в областта на правосъдието. Ще остане празнина и тази пропаст ще съществува, докато не дойде друга неправителствена организация, която да попълни празнината. Така че, ако дойде нова организация, която да попълни празнината, те ще трябва да започнат от нулата, изграждайки доверие и отношения. Защото една година не е достатъчна за изграждане на доверие, , , Преди беше издаването на нас и тях, сега вече помним само първото си име, а не фамилните си. Това е резултат от години на сътрудничество и изграждане на доверие.“ (Шумен)

Какви са препоръките от оценката?

Препоръка 1: Необходимо е българските власти да приведат в действие Закона за социалните услуги — това е в най-добър интерес на обществото, включително на децата и семействата.

Препоръка 2: Необходимо е УНИЦЕФ и правителството на България да разработят стратегия за оттегляне на УНИЦЕФ като източник на финансиране на Центровете.

Препоръка 3: Предвид пандемията от COVID-19, правителството на България и общините ще имат значителна полза да регламентират Центровете като държавно делегирана дейност.

Препоръка 4: Правителството на България трябва в партньорство с УНИЦЕФ да разработи стратегия и план за финансиране и подкрепа на разгръщането Центровете/модела за предоставяне на интегрирани услуги в други области и общини.

Препоръка 5: Необходимо е националните и общинските власти да установят по-добра регламентация и координационни механизми с цел подобряване на сътрудничеството при случаи на насилие над деца, а в пилотните области Монтана, Шумен и София Центровете да станат официален член на общинския координационен механизъм

Препоръка 6: Правителството на България трябва да въведе национална регламентация, според която полицейските и съдебните служители да бъдат задължени да провеждат изслушвания по щадящ за децата начин в „сините стаи“, когато децата са жертви и свидетели на насилие и престъпления.

Препоръка 7: Необходимо е Центровете да разработят стратегия и планове за действие за подобряване предоставянето на услуги и координацията с общинските органи, доставчиците на услуги, представителите на полицейските и съдебните органи, както и на системите на здравеопазването и образованието.

Препоръка 8: Центровете трябва да разработят стратегия за повишаване на осведомеността, насочена към обществеността.

Препоръка 9: Центровете трябва да укрепят партньорствата си със сектора на здравеопазването.

Препоръка 10: Центровете трябва да имат задължителни въвеждащи обучения за всички нови служители и планирана програма за изграждане на капацитета, която се реализира чрез обучения на работното място всяка година.

Препоръка 11: Центровете трябва да развиват своя персонал с повече квалифицирани детски психолози, клинични психолози, психотерапевти и адвокати.

Препоръка 12: Центровете трябва да набират персонал от ромски и турски произход, включително служители за мобилни дейности

Препоръка 13: УНИЦЕФ и Центровете трябва да създадат общностна практика за адвокатите, подкрепящи услугата

Препоръка 14: Центровете трябва да разработят показатели и мерки за успешно възстановяване и положителни промени в благосъстоянието на децата и техните родители/грижещи се.

Препоръка 15: Трябва да се укрепи събирането на административни данни за насилието над деца във всички сектори и сред всички доставчици на услуги.